

УДК 616.31 : 371.4

Т.О. Петрушанко, І.Ю. Литовченко, Т.Д. Бублій, О.П. Костиренко

ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ – ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Форма суспільної свідомості людини – це її світогляд. Завдяки йому людина сприймає, осмислює й оцінює навколишню дійсність, як світ свого буття та діяльності визначає та сприймає своє місце й призначення в ньому. Формування наукового світогляду студентів є одним із актуальних завдань навчально-виховної роботи у вищому навчальному закладі [4].

Науковий світогляд – цілісна система наукових, філософських, політичних, моральних, правових, естетичних понять, поглядів, переконань і почуттів, які визначають ставлення людини до навколишньої дійсності та до самої себе. Зміст наукового світогляду становлять погляди, переконання, а також здатність до теоретичного мислення. Переконання – це не лише усвідомлення істинності світоглядних та моральних понять, а й готовність діяти відповідно до цих правил і понять [2].

Важливим для лікаря-випускника є необхідність поєднання фундаментальних і прикладних медичних знань, використовуючи їх якомога повніше, систематизуючи весь арсенал новітніх досягнень сучасної медицини в повсякденній лікувальній практиці.

Однією із цілей навчання майбутніх спеціалістів на клінічних кафедрах медичної академії є розвиток у них наукового світогляду. Саме цій меті мусить бути підпорядкована професійно-педагогічна атмосфера в медичних вищих навчальних закладах, насамперед організація навчально-виховної роботи. Завдання науково-педагогічних співробітників медичних вишів – спрямувати майбутніх фахівців на особисту професійну компетентність, професійну самосвідомість, самовдосконалення, самоактуалізацію в сучасному соціумі [3].

Студенти приходять до вищого навчального закладу в тому віці, коли процес ціннісного самовизначення особистості на світоглядному рівні ще не завершений. Формування світогляду студентської молоді нині має свої особливості й труднощі. Вони пов'язані з безупинно зростаючим потоком інформації, що значно перевищує за своїм обсягом можливості індивідуальної пам'яті. Разом із тим, загострення проблем сучасності ставити на практичний рівень завдання формування вміння орієнтуватися в нинішньому складному, суперечливому але взаємозалежному світі і таким чином – формування наукового світогляду студентської молоді.

Однією з проблем формування світогляду майбутніх стоматологів є водночас і розвиток особистості з її переконанням, ідеалами, цінностями, поглядами на сенс і мету професії. Це входить до вчинків і норм їхнього мислення й базується на любові викладача до майбутнього лікаря, яка і має бути домінуючою. Викладач мусить поєднувати в собі лікаря-фахівця і педагога, формувати духовний неспокій, який спонукає майбутніх стоматологів до розширення своїх знань, навичок, застережень від самозаспокоєння та догматизму в сьогоденні.

На лекціях і практичних заняттях професори, до-

центи, викладачі кафедри терапевтичної стоматології ВДНЗУ «УМСА» підкреслюють студентам необхідність сформувати свій світогляд на засадах взаєморозуміння і поваги до думок, поглядів, культури, мови, традицій, релігії, способу життя інших людей. Ці питання порушуються також під час позааудиторних зустрічей кураторів зі студентами груп. За планом роботи куратора традиційними стали бесіди та дискусії на теми: «Україна – незалежна суверенна держава», «Історія України в творчості полтавських письменників», «Світло Різдяного добра», «Від рідної до державної: історія української мови», «На чорних шляхах національної трагедії» (до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту), «Єднайся, любя рідно!» (до Дня Соборності України) та інші.

Найкращим показником правильної організації навчально-виховного процесу на кафедрі терапевтичної стоматології ВДНЗУ «УМСА» є таке внутрішнє «налаштування» студента, яке здатне мобілізувати всі сили для пробудження зацікавленості, спрямованої на конкурентний вид діяльності. Насамперед, натепер – це забезпечення високого рівня їхньої клінічної підготовки, формування змістового і логічно-дійового компонента клінічного мислення, що передбачає подальший кваліфікаційний зріст, постійну готовність до виконання своїх фахових обов'язків лікаря-стоматолога – це складний багатогранний процес.

Співпраця на рівні «викладач-студент» насамперед визначається готовністю викладача до впровадження інноваційних особистісно-орієнтованих моделей у процесі навчання. Сучасні вимоги до викладача в цьому сенсі такі:

- оволодіння технологіями створення особистісно-орієнтованих ситуацій, які включають діагностику особистісного потенціалу студента;
- визначення проблемно-конфліктної ділянки, її розвитку, співвідношення проблеми, яка виникла, з можливістю предмета, який вивчається, у вигляді діяльності, яка організовується при її вивченні;
- створення проблемних, діалогічних, ігрових ситуацій;
- пошук діяльнісно-комунікативних форм побудови навчальних занять, визначення можливостей зіткнення навчальної діяльності студентів з їхньою позанавчальною сферою життєдіяльності.

Готовність студента до внутрішньої змістової самооцінки своєї діяльності свідчить про розвиток у нього рефлексивних можливостей, про вміння здійснювати зворотний зв'язок, яке дозволяє йому самому побачити причини свого навчального успіху або невдачі, оцінити ступінь досягнення запланованого результату. Навчаючись уже на випускному курсі, студент має вміти використовувати форми самоконтролю своєї діяльності:

- навчальне коментування, яке полягає в тому, що один зі студентів, виконуючи певні дії, пояснює їх, спираючись на конкретне джерело;
- структурування текстів і складання різного роду кон-

спектів, при цьому відпрацьовуються вміння аналізувати докази, контролювати процес роботи з текстом;

-самоперевірка відповідей, делегування ролей (асистент, консультант, доповідач, опонент);

-складання планів практичних і розумових дій при виконанні різних завдань;

-взаємна перевірка усних і письмових відповідей - доцільна при проведенні невеликих робіт, студенти обмінюються роботами і відгуками на них, самостійно розробляють (читають, осмислюють) новий матеріал, працюючи в парах, складають питання до прочитаного.

Викладачу необхідно використовувати різнобічні, систематичні оцінки, які забезпечують розвивальну функцію особистості в ході навчальної діяльності [1].

Ще однією з проблем студентів після закінчення навчання в наш час є працевлаштування. Ефективне працевлаштування молодих спеціалістів є результатом реалізації стратегій поведінки молоді на ринку праці. Конкурентоспроможність на ринку праці молодих випускників медичних ВНЗ характеризується, зокрема, особливістю накопиченого потенціалу, професійною особистістю, майбутньою професійною діяльністю, вираженою актуальністю знань і уявлень про специфіку професії лікаря-стоматолога, про власне місце серед фахівців.

Резюме

Професійно-педагогічна атмосфера у вищих медичних навчальних закладах має сприяти належному формуванню особистості майбутнього лікаря, розвитку в нього критичного аналітичного мислення, і в результаті цього - стійкого наукового світогляду.

Ключові слова: науковий світогляд, виховна робота.

Резюме

Профессионально-педагогическая атмосфера в высших учебных заведениях должна способствовать формированию личности будущего врача, развитию у него критического аналитического мышления, и в результате этого – стойкого научного мировоззрения.

Ключевые слова: научное мировоззрение, воспитательная работа.

UDC 616.31 : 371.4

FORMATION OF SCIENTIFIC OUTLOOK OF FUTURE SPECIALISTS – KEY TO EFFICIENCY OF EDUCATIONAL ACTIVITIES

T. Petrushanko, I. Lytovchenko, T. Bublik, O. Kostyrenko

HSEE of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy", Poltava

Summary

Professional and educational atmosphere in medical schools should promote the proper formation of the personality of the future doctor in his development of critical analytical thinking, and as a result is the sustainable scientific outlook.

Key words: scientific worldview, educational work.

Висновок

Формування наукового світогляду залишається актуальним як формування особистості лікаря, виховання в студентів прагнення відповідати високому призначенню, становлення їхньої активної соціальної позиції.

Література

1. Инновационные методы обучения в гражданском образовании/ В.В. Величко, Д.В. Карпиевич, Е.Ф. Карпиевич [и др.]. - 2-е изд., доп.-Минск:Медисон, 2011.-245 с.
2. Гуревич П.С. Психология и педагогика/ П.С. Гуревич.- М.,2004.- 352 с.
3. Крижко В.В. Антологія аксіологічної парадигми освіти /В.В.Крижко.-К.:ОсвітаУкраїни, 2005. – 440 с.
4. Петрушанко Т.О. Формування світогляду майбутніх лікарів-стоматологів - невід'ємна складова навчального процесу за кредитно-модульною системою / Т.О.Петрушанко, Н.М.Іленко, Е.В.Ніколішина // Матеріали Всеукраїнської навч.-наук. конф. з міжн. уч. «Досягнення і перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних навчальних закладах України». -Тернопіль, 2014. - С.667-669.